

Komentář výsledků hospodaření nefinančních podnikatelských subjektů se 100 a více zaměstnanci¹ za 1. až 4. čtvrtletí 2004 ve srovnání se stejným obdobím 2003

Meziroční nárůst **výsledku hospodaření před zdaněním** o 71,3 mld. Kč, tj. 37,1 %, byl způsoben vyšším růstem celkových **výnosů** (o 12,2 %) než celkových **nákladů** (o 10,9 %). Současně došlo ke zvýšení rentability nákladů a rentability vlastního kapitálu.²

Počet ztrátových podniků se snížil o 229 na podíl 20,0 %, počet ziskových podniků se naopak zvýšil o 194. Ve ztrátových podnicích bylo zaměstnáno cca 343 tis. zaměstnanců (podíl 22,0 %). Ztráta, vykázaná těmito podniky byla o 15,6 mld. Kč nižší (o 33,4 %), hrubý zisk ziskových podniků přitom meziročně vzrostl o 55,7 mld. Kč (o 23,3 %).

Na celkovém růstu hrubého zisku o 71,3 mld. Kč (tj. o 37,1 %) se podílel **institucionální subsektor** podniků pod zahraniční kontrolou 34,4 mld. Kč (růst o 34,4. O 33,7 mld.Kč (tj. o 48,3 %) vzrostl také hrubý zisk soukromých národních podniků a podnikatelů. Příspěvek veřejných podniků na růstu hrubého zisku představoval 3,1 mld.Kč /tj. růst o 14,3 %).

Z hlediska **odvětvové struktury hrubého zisku** přispěl k celkovému meziročnímu růstu průmysl 53,9 mld. Kč (tj. růst o 42,8 %). U průmyslových odvětví se nejvýznamnější nárůst projevil u výroby dopravních prostředků, výroby kovů, hutních a kovodělných výrobků a výroby chemických látek, vláknin a léčiv. Nejvýraznější nárůst hrubého zisku o 882,1 % byl zaznamenán v subkategorii výroba koksu, jaderných paliv, rafinerské zpracování ropy. K meziročnímu růstu hrubého zisku došlo také u dalších průmyslových odvětvích s výjimkou poklesu u výroby pryžových a plastových výrobků a pokračující ztrátě ve výrobě usní a výrobků z usní. U neprůmyslových odvětví došlo k významnému meziročnímu růstu hrubého zisku u sekce obchod a opravy motorových vozidel a spotřebního zboží. Výrazný nárůst hrubého zisku se projevil u subkategorií zemědělství, myslivost, lesnictví, rybolov , nárůst zaznamenalo také stavebnictví a subkategorie doprava, skladování a spoje - z toho doprava a skladování nepatrný pokles.

Účetní přidaná hodnota v běžných cenách vzrostla v roce 2004 meziročně o 11,2 % a její absolutní objem za toto období dosáhl 934,5 mld. Kč. **Výkony (včetně obchodní marže)** se za stejné období meziročně zvýšily o 13,5 % a přírůstek **výkonové spotřeby** dosáhl 14,5 %.

O celkový nárůst účetní přidané hodnoty o 94,0 mld. Kč se rozhodující měrou postaral **institucionální subsektor** podniků pod zahraniční kontrolou (o 72,2 mld. Kč, tj. o 20,0 %). U soukromých národních podniků a podnikatelů vzrostla přidaná hodnota o 11,7 mld., tj. o 3,0 % a u podniků veřejných o 10,1 mld. Kč, tj. o 12,3 %.

Meziroční růst se projevil téměř ve všech průmyslových **odvětvích** s výjimkou mírného poklesu u subkategorií výroby textilních a oděvních výrobků a těžby ostatních nerostných surovin. Nejvýznamnější byl nárůst u odvětví: výroba kovů a kovodělných výrobků, výroba dopravních prostředků, výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, výroba elektrických a optických přístrojů, výroba a opravy strojů a zařízení, výroba chemických látek, vláknin a léčiv, výroba ostat. nekov. minerál. výrobků těžba energetických surovin, výroba pryžových a plastových výrobků. Růst vykazala také většina neprůmyslových odvětví, k opakovanému poklesu došlo jen u kategorií zemědělství, myslivost, lesnictví a rybolov

Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (tj. měsíční průměrná hodnota z podílu účetní přidané hodnoty a průměrného přepočteného počtu zaměstnanců) vzrostla meziročně o 11,4 % na 51,0 tis. Kč na zaměstnance. Osobní náklady na zaměstnance (průměr. přepočt.) za měsíc přitom ve sledovaném období meziročně vzrostly o 5,4 % na 25,6 tis. Kč. Uvedený růst účetní přidané hodnoty

¹ Soubor obsahuje 4 249 jednotky s 1,527 mil. zaměstnanců (průměrný přepočtený počet).

Všechny údaje jsou v **běžných cenách**. Čtvrtletní údaje roku 2004 je třeba považovat za předběžné, údaje roku 2003 jsou revidované - semidefinitivní údaje o počtu jednotek a zaměstnanců představují aritmetický průměr hodnot vykazovaných za jednotlivá čtvrtletí, tokové údaje jsou prostým součtem jednotlivých čtvrtletí, u stavových veličin je uváděna hodnota k poslednímu dni sledovaného období. Všechny uváděné změny jsou meziroční, tzn. vyjadřují rozdíl nebo index ze stejných období roku 2004 a 2003.

² Rentabilita nákladů = 100 * (výsledek hospodaření před zdaněním / náklady celkem) [%]

Rentabilita vlastního kapitálu = 100 * (výsledek hospodaření před zdaněním / vlastní kapitál) [%]

a osobních nákladů představoval růst hrubého **provozního přebytku**³ o 15,6 % na 456,5 mld. Kč. **Čistý provozní přebytek**⁴ po zohlednění odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku (200,2 mld. Kč) se proti roku 2003 zvýšil o 27,6 % na 256,4 mld. Kč.

Stav celkových zásob vzrostl ke konci roku 2004 proti stejnému období roku 2003 o 8,6 %, tj. o 30,5 mld. Kč. Do celkového zvýšení stavu zásob se nejvíce promítlo zvýšení zásob materiálu (o 15,0 mld. Kč, tj. o 12,0 %). Stav zásob vlastních výrobků vzrostl o 7,7 mld. Kč, (tj. o 5,8 %) a zásoby zboží narostly o 7,8 mld. Kč, (tj. o 8,1 %). O 1,9 dne se zkrátila **doba obratu celkových zásob**⁵ v průměru na 43,0 dne.

Stav zásob se vyvíjel rozdílně v jednotlivých **institucionálních subsektorech**. Nejvyšší nárůst (o 24,4 mld. Kč, tj. o 15,1 %) zaznamenaly podniky pod zahraniční kontrolou vzrostl zde přitom stav zásob materiálu (o 12,7 mld. Kč), stav zásob vlastní výroby (o 9,4 mld. Kč) a stav zásob zboží (o 2,3 mld. Kč). V subsektoru národních soukromých podniků a podnikatelů celkové zásoby vzrostly (o 9,1 mld. Kč, tj. o 5,8 %) jako důsledek nárůstu zásob zboží (o 7,4 mld. Kč) a materiálu (o 4,2 mld. Kč), současně naopak poklesly zásoby vlastní výroby (o 2,5 mld. Kč). K celkovému meziročnímu poklesu stavu zásob došlo u podniků veřejných (o 3,0 mld. Kč, tj. o 9,4 %).

Z hlediska **odvětvové struktury** byl významný růst **stavu zásob** ve zpracovatelském průmyslu, především vlastní výroby a materiálu. Nejvyšší přírůstky byly zaznamenány u odvětví: výroba kovů a kovodělných výrobků, výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení, výroby a oprav strojů a zařízení. Zásoby vzrostly také u dalších průmyslových odvětví s výjimkou poklesů ve výrobních výrobců: potravinářských a tabákových, dřevařských (kromě nábytku), textilních a oděvních i výrobků z usní, dále ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a vody; U neprůmyslových odvětví došlo k významnému růstu stavu zásob (především zboží) v sekci obchodu a oprav motorových vozidel a spotřebního zboží. K výraznému meziročnímu poklesu došlo v subkategorii doprava, skladování a spoje, k mírnému poklesu pak ve stavebnictví a v zemědělství, lesnictví, myslivosti a chovu ryb.

Stav souhrnného majetku nefinančních podniků se 100 a více zaměstnanci ke konci roku 2004 dosáhl 3597,3 mld. Kč, tzn. meziroční růst o 5,2 %. V majetkové struktuře tvořil největší část dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek (1694,5 mld. Kč, růst o 1,4 %). Stav zásob činil 383,8 mld. Kč (růst o 8,6 %), podílové cenné papíry a ostatní majetkové účasti 222,3 mld. Kč, (pokles o 1,3 %) a finanční majetek vč. pořízení 462,8 mld. Kč (růst o 2,6 %). Účetní hodnota pohledávek a ostatních aktiv představovala 887,5 mld. Kč (růst o 13,0 %).

V roce 2004 došlo k mírnému meziročnímu růstu odpisovaného dlouhodobého majetku (o 22,9 mld. Kč, tj. o 1,4 %) při meziročním růstu **hrubých investic** (tj. pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku vč. pozemků a ložisek nerostných surovin) o 3,8 % na 259,8 mld. Kč. **Čisté investice** (převyšující odpisy) přitom vzrostly o 6,3 % na 59,6 mld. Kč.

Ve struktuře **souhrnných zdrojů krytí – pasiv** - došlo ke konci roku 2004 k meziročnímu růstu vlastního kapitálu o 133,7 mld. Kč, tj. o 7,5 %. Podíl vlastního kapitálu na krytí bilanční sumy vzrostl z 51,9 na 53,1 %). **Předlužení**, tj. záporná hodnota vlastního kapitálu, se vyskytovalo u 199 nefinančních podniků, zaměstnávajících cca 46,8 tis. zaměstnanců (tj. o 33 podniků a 7,9 tis. zaměstnanců méně než na konci roku 2003). Celková výše předlužení byla -23,6 mld. Kč, tzn. zlepšení v meziročním porovnání o 5,2 mld. Kč.

V roce 2004 došlo k meziročnímu růstu **salda přímého vývozu a dovozu výrobků, zboží a služeb** všech nefinančních podniků se 100 a více zaměstnanci o 41,9 mld. Kč (o 20,3 %) na hodnotu 247,9 mld. Kč. Podniky vykazující kladnou hodnotu salda přímých vývozů a dovozů (51,2 % podniků se 798 tis. zaměstnanci) přitom vytvořily hodnotu tohoto salda ve výši 540,9 mld. Kč. Podíl přímého vývozu na tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb a prodej zboží meziročně vzrostl z 28,7 % na 30,4 %.

V sektoru **podniků pod zahraniční kontrolou** pokračoval trend efektivnějšího využívání a zhodnocování finančních, materiálních i personálních zdrojů. Tento sektor podniků měl rozhodující vliv na celkový růst přidané hodnoty a nadpoloviční podíl čistých investic (převyšujících odpisy) i salda

³ Hrubý provozní přebytek = účetní přidaná hodnota – osobní náklady

⁴ Čistý provozní přebytek = hrubý provozní přebytek - odpisy

⁵ Doba obratu zásob = $i \cdot 360 \cdot \text{zásoby} / \text{výkony vč. obchod. marže}$

$i = 1$ pro čtyři čtvrtletí; $i = 0,75$ pro tři čtvrtletí; $i = 0,5$ pro dvě čtvrtletí; $i = 0,25$ pro jedno čtvrtletí

přímého vývozu a dovozu. Lepší výsledky tohoto institucionálního subsektoru potvrzují finanční ukazatele produktivity a rentability - viz tabulky.

Vybrané čtvrtletní ukazatele finančního hospodaření od 4. čtvrtletí 2003 do 4. čtvrtletí 2004

Výběr : Základní soubor - Výkaz P 3-04 mutace (c) a (d) - podniky se sto a více zaměstnanci

Výsledky hospodaření před zdaněním a účetní přidaná hodnota

Období	Výsledek hospodaření před zdaněním		Účetní přidaná hodnota	
	celkem v mld. Kč	meziroční index	celkem v mld. Kč	meziroční index
4. čtvrtletí 2003	21,6	114,7	208,0	110,5
1. čtvrtletí 2004	62,0	117,7	232,4	111,5
2. čtvrtletí 2004	80,4	118,0	242,6	114,3
3. čtvrtletí 2004	66,5	134,1	231,2	109,1
4. čtvrtletí 2004	54,4	252,0	228,3	109,8

Zásoby *)

	Zásoby celkem		Zásoby materiálu		Zásoby vlastní výroby		Zásoby zboží	
	mln.Kč	meziroč. index	mln.Kč	meziroč. index	mln.Kč	meziroč. index	mln.Kč	meziroč. index
4. čtvrtletí 2003	353,3	100,5	125,2	102,3	132,1	93,5	96,0	109,0
1. čtvrtletí 2004	358,5	102,0	124,3	101,5	142,5	99,8	91,8	106,1
2. čtvrtletí 2004	370,7	104,1	128,1	106,3	142,7	95,6	99,9	115,7
3. čtvrtletí 2004	395,1	109,3	135,5	113,2	149,8	103,1	109,7	113,8
4. čtvrtletí 2004	383,8	108,6	140,2	112,0	139,8	105,8	103,8	108,1

*) Údaje o stavu k poslednímu dni příslušného čtvrtletí

Přímý vývoz a tržby za prodej vlastních výrobků, služeb a zboží

Období	Přímý vývoz výrobků, zboží a služeb		Tržby za prodej vlastních výrobků, služeb a zboží		Podíl přímého vývozu na tržbách		Saldo přímého vývozu a dovozu	
	mln.Kč	meziroční index	mln.Kč	meziroční index	v %	meziroč. změna v p.b.	mln.Kč	meziroč. změna v mln.Kč
4. čtvrtletí 2003	269,3	109,0	996,1	110,3	27,0	-0,3	35,6	-14,5
1. čtvrtletí 2004	294,8	116,7	929,4	111,2	31,7	1,5	81,1	21,0
2. čtvrtletí 2004	318,6	122,4	1 044,4	117,7	30,5	1,2	50,4	-13,1
3. čtvrtletí 2004	305,3	118,8	1 011,8	113,0	30,2	1,5	61,2	14,6
4. čtvrtletí 2004	331,0	122,9	1 126,9	113,1	29,4	2,3	55,1	19,5

**Vývoj ukazatelů finančního hospodaření podniků pod zahraniční kontrolou
a jejich podílů na celém souboru nefinančních podniků se 100 a více zaměstnanci**

Finanční ukazatele podniků pod zahraniční kontrolou	2 0 0 3		2 0 0 4		
	skutečnost	podíl %		skutečnost	podíl %
Počet jednotek	1 134	26,5	1 203	106,1	28,3
Průměr. evidenč. počet zaměstnanců přepočtený v tis.osob	481 775	31,5	531 366	110,3	34,8
Výkony vč. obchodní marže	1 285	45,4	1 614	125,5	50,2
Výkonová spotřeba (úč.mezispotřeba)	925	46,5	1 181	127,7	51,8
Výnosy celkem	1 872	46,2	2 259	120,7	49,7
Tržby za vlastní výrobky, služby a zboží	1 181	44,6	1 464	124,0	49,3
Náklady celkem	517	53,5	612	118,4	53,7
Výsledek hospodaření před zdaněním	1 698	47,0	2 076	122,3	50,5
Účetní přidaná hodnota	1 772	45,9	2 124	119,9	49,6
Dlouhodobý hmotný a nehmot. majetek	100	52,1	134	134,4	51,0
Zásoby celkem	361	42,9	433	120,0	46,3
Hrubé investice *)	581	34,8	669	115,2	39,5
Čisté investice = hrubé investice – odpisy	161	45,6	186	115,1	48,4
Saldo přímého vývozu a přímého dovozu	114	45,4	131	115,6	50,5

*) Hrubé investice = pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku celkem (vč. pozemků a ložisek nerost. surovin)

Poměrové ukazatele v podnicích celkem a v podnicích pod zahraniční kontrolou

	2 0 0 3		2 0 0 4			
	podniky celkem	podn. pod zahraniční kontrolou	podniky celkem		podn. pod zahraniční kontrolou	
				Index, resp. rozdíl		Index, resp. rozdíl
Průměrná měsíční produktivita práce z přidané hodnoty v Kč	45 759	62 403	50 962	111,4	67 906	108,8
Průměr. měsíční mzda na zaměst. (prům.přepočt.) v Kč	17 276	19 465	18 460	106,9	20 618	105,9
Rentabilita nákladů v %	5,0	5,6	6,1	1,2	6,3	0,7
Rentabilita vlastního kapitálu v %	10,8	17,8	13,8	3,0	20,0	2,2
Doba obratu zásob ve dnech	44,9	45,2	43,0	-1,9	41,4	-3,7
Poměr (čisté investice : hrubý zisk) v %	29,2	32,2	22,7	-6,6	29,0	-3,2